

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Nguyễn Nữ Tâm An

**BIỆN PHÁP DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HỌC SINH
RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỶ Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

HÀ NỘI – 2013

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Nguyễn Nữ Tâm An

**BIỆN PHÁP DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HỌC SINH
RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỈ Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ GIÁO DỤC HỌC

Chuyên ngành: Lý luận và lịch sử giáo dục

Mã số : 62.14.01.02

Hà Nội – 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu nêu trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nghiên cứu nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Nữ Tâm An

LỜI CẢM ƠN

Với sự trân trọng và biết ơn sâu sắc nhất em xin gửi tới tập thể GVHD là GS.TS. Nguyễn Thị Hoàng Yến (Viện KHGDVN) và GS. Hozumi Araki (Đại học Ritsumeikan – Nhật Bản) lời cảm ơn vì những định hướng khoa học, sự hướng

dẫn, giúp đỡ của các thầy cô trong quá trình học tập, công tác và đặc biệt là trong thời gian em thực hiện luận án này.

Xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu trường ĐHSP Hà Nội, phòng Tổ chức cán bộ, phòng Sau đại học, khoa Tâm lý giáo dục, bộ môn Lý luận giáo dục đã tạo điều kiện cho tôi trong thời gian học tập và nghiên cứu luận án.

Xin được trân trọng cảm ơn Ban chủ nhiệm khoa Giáo dục đặc biệt, Bộ môn giáo dục trẻ khuyết tật trí tuệ và tự kỉ, những đồng nghiệp đã luôn ủng hộ tôi trong quá trình công tác và nghiên cứu.

Tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn tới các giáo viên, phụ huynh học sinh tại các cơ sở giáo dục - những người đã chia sẻ kinh nghiệm, cộng tác và tận tình giúp đỡ tôi trong quá trình nghiên cứu luận án. Đặc biệt cảm ơn cán bộ, giáo viên, nhân viên trung tâm Khánh Tâm – Hội cứu trợ trẻ em tàn tật Việt Nam đã hỗ trợ tôi trong thời gian thực nghiệm luận án.

Tôi dành tình yêu thương, niềm hy vọng cho 33 HS RLPTK và rất nhiều em HS RLPTK khác mà tôi đã tiếp xúc, nghiên cứu trong thời gian qua. Quá trình làm việc với các em đã cho tôi những trải nghiệm nghề nghiệp quý giá, tiếp thêm đam mê, mở rộng thế giới quan khoa học để tôi có thể hoàn thành luận án này.

Tôi xin dành tình cảm biết ơn nhất tới gia đình và những người thân yêu luôn bên tôi trong quá trình học tập, công tác và nghiên cứu luận án.

Tác giả luận án

Nguyễn Nữ Tâm An

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

ASDs	<i>Autistic Spectrum Disorders</i>
	Rối loạn phổ tự kỉ
CARS	<i>The Childhood Autism Rating Scale</i>
	Thang đánh giá tự kỉ ở trẻ em

DH	Dạy học
ĐH	Độc hiểu
DHĐH	Dạy học đọc hiểu
DSM	<i>Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders</i> Sổ tay chẩn đoán và thống kê các rối nhiễu tinh thần
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
HSTH	Học sinh tiểu học
IQ	<i>Intelligence Quotient</i> Chỉ số thông minh
KHGDCN	Kế hoạch giáo dục cá nhân
KN	Kỹ năng
KNĐ	Kỹ năng đọc
KNĐH	Kỹ năng đọc hiểu
RLPTK	Rối loạn phổ tự kỉ
HS RLPTK	Học sinh rối loạn phổ tự kỉ
N	Số lượng
M	<i>Mean</i> Trung bình
R	<i>Correlation</i> Hệ số tương quan
SD	<i>Standard Deviation</i> Độ lệch chuẩn
SGK	Sách giáo khoa
TH	Tiểu học
TV	Tiếng Việt
VB	Văn bản
WISC	<i>Wechsler Intelligence Scale for Children</i> Thang đo trí tuệ Wechsler dành cho trẻ em

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
4. Giả thuyết khoa học.....	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
6. Phạm vi nghiên cứu	3
7. Phương pháp nghiên cứu	4
8. Đóng góp mới của luận án.....	6
9. Luận điểm bảo vệ	6
10. Cấu trúc của luận án.....	6
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HỌC SINH RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỈ Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC	7
1.1. TỔNG QUAN VỀ VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	7
1.1.1. Trên thế giới.....	7
1.1.2. Tại Việt Nam.....	11
1.2. HỌC SINH RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỈ	16
1.2.1. Khái niệm RLPTK.....	16
1.2.2. Tiêu chí, quy trình và công cụ chẩn đoán RLPTK	17
1.2.3. Sự phát triển kĩ năng học đường của HS RLPTK	20
1.2.4. Các mô hình giáo dục HS RLPTK	22
1.3. LÝ LUẬN VỀ ĐỌC HIỂU VÀ ĐẶC ĐIỂM KĨ NĂNG ĐỌC HIỂU CỦA HS RLPTK Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC	24
1.3.1. Lý luận về đọc hiểu.....	24
1.3.2. Đặc điểm kĩ năng đọc hiểu của HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học	28
1.4. LÝ LUẬN VỀ DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HS RLPTK Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC	39
1.4.1. Khái niệm DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học	39
1.4.2. Yêu cầu cơ bản trong DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học.....	39
1.4.3. Quy trình tổ chức DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp TH theo tiếp cận cá nhân..	45
1.4.4. Biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học theo tiếp cận cá nhân..	51
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	53

CHƯƠNG 2. CƠ SỞ THỰC TIỄN CỦA DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HỌC SINH RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỈ Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC.....	55
2.1. KINH NGHIỆM DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HS RLPTK TRÊN THẾ GIỚI	55
2.1.1. Đánh giá kỹ năng đọc hiểu của HS RLPTK.....	55
2.1.2. Chương trình dạy học đọc hiểu cho HS RLPTK	56
2.1.3. Phương pháp dạy học đọc hiểu cho HS RLPTK	56
2.2. CHƯƠNG TRÌNH DẠY HỌC ĐỌC HIỂU TIẾNG VIỆT Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC....	57
2.2.1. Mục tiêu dạy học đọc hiểu TV ở đầu cấp tiểu học	57
2.2.2. Nội dung dạy học đọc hiểu TV ở đầu cấp tiểu học.....	58
2.2.3. SGK sử dụng trong dạy học đọc hiểu TV ở đầu cấp tiểu học.....	59
2.3. THỰC TRẠNG DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HS RLPTK Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC ..	61
2.3.2. Quá trình khảo sát thực trạng	61
2.3.3. Kết quả khảo sát thực trạng	69
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	94
CHƯƠNG 3. ĐỀ XUẤT VÀ THỰC NGHIỆM BIỆN PHÁP DẠY HỌC ĐỌC HIỂU CHO HỌC SINH RỐI LOẠN PHỔ TỰ KỈ Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC	95
3.1. ĐỀ XUẤT BIỆN PHÁP DHDH CHO HS RLPTK Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC	95
3.1.1. Nguyên tắc xây dựng biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học...95	
3.1.2. Biện pháp dạy học đọc hiểu cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học	97
3.1.3. Mối quan hệ giữa các biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học.121	
3.1.4. Định hướng sử dụng biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học .	122
3.1.5. Điều kiện thực hiện biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học ...	122
3.2. THỰC NGHIỆM BIỆN PHÁP DHDH CHO HS RLPTK Ở ĐẦU CẤP TIỂU HỌC...123	
3.2.1. Quá trình thực nghiệm	123
3.2.2. Kết quả thực nghiệm.....	125
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	148
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	149
1. KẾT LUẬN	148
2. KHUYẾN NGHỊ	148
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ	151
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	152 -158

PHỤ LỤC		Trang
Phụ lục 1: Phiếu hỏi ý kiến giáo viên		1
Phụ lục 2: Phiếu phỏng vấn giáo viên		8
Phụ lục 3a: Phiếu quan sát tiết dạy theo lớp		9
Phụ lục 3b: Phiếu quan sát tiết dạy cá nhân		10
Phụ lục 4a: Công cụ đánh giá kỹ năng đọc hiểu lớp 1		11
Phụ lục 4b: Công cụ đánh giá kỹ năng đọc hiểu lớp 2		16
Phụ lục 4c: Công cụ đánh giá kỹ năng đọc hiểu lớp 3		22
Phụ lục 5a: Kết quả thực nghiệm trường hợp 1 (P.L)		28
Phụ lục 5b: Kết quả thực nghiệm trường hợp 2 (T.P)		30
Phụ lục 5c: Kết quả thực nghiệm trường hợp 3 (L.S)		32
Phụ lục 6: Thống kê một số nghiên cứu về DHDH cho HS RLPTK trên thế giới		34
Phụ lục 7: Thống kê một số công cụ đánh giá KNĐH của HS RLPTK trên thế giới		37
Phụ lục 8: Tiêu chí chẩn đoán RLPTK theo DSM – V		38
Phụ lục 9: Thang đánh giá tự kỉ ở trẻ em (CARS)		39
Phụ lục 10: Thang đo trí tuệ Wechsler dành cho trẻ em (WISC – IV)		46 -58

DANH MỤC BẢNG	Trang
Bảng 2.1. Thống kê bài tập đọc SGK (lớp 1-2-3) theo thể loại văn bản	59
Bảng 2.2. Phân bố bài đọc trong bộ công cụ đánh giá kỹ năng đọc hiểu lớp 1-2-3	63
Bảng 2.3. Bảng trọng số các item trong công cụ đánh giá kỹ năng đọc hiểu lớp 1-2-3	63
Bảng 2.4. Tương quan giữa các tiêu thang đo với nhau và với toàn thang đo đánh giá KNĐH lớp 1-2-3	64
Bảng 2.5. Nhận định của GV về điểm mạnh của HS RLPTK (N = 48)	69
Bảng 2.6. Nhận định của GV về hạn chế của HS RLPTK (N = 48)	70
Bảng 2.7. Nhận định của GV về khó khăn của HS RLPTK trong đọc hiểu (N = 48)	73
Bảng 2.8. Nhận định của GV về yếu tố khách quan ảnh hưởng đến KNĐH của HS RLPTK (N = 48)	74
Bảng 2.9. Nhận định của GV về yếu tố chủ quan ảnh hưởng đến KNĐH của HS RLPTK (N = 48)	74
Bảng 2.10. Mức độ sử dụng các biện pháp dạy học cơ bản cho HS RLPTK (N = 48)	76
Bảng 2.11. Mức độ sử dụng các biện pháp dạy học đọc hiểu cho HS RLPTK (N = 48)	81
Bảng 2.12. Kết quả điểm đọc hiểu của HSTH lớp 1 – 2 – 3 (N = 243)	82
Bảng 2.13. Kết quả điểm đọc hiểu của HS RLPTK lớp 1 – 2 – 3 (N = 33)	83
Bảng 2.14. Tổng hợp kết quả khảo sát năng lực trí tuệ của HS RLPTK (N = 33)	89
Bảng 2.15. Tương quan giữa điểm đọc hiểu và IQ của HS RLPTK (N = 33)	90
Bảng 2.16. Tần suất xuất hiện hành vi trong quá trình đọc hiểu của HS RLPTK (N = 33)	91
Bảng 3.1. Danh sách khách thể thực nghiệm	124
Bảng 3.2. Kết quả đánh giá năng lực trí tuệ của P.L bằng thang đo WISC – IV	126
Bảng 3.3. Kết quả đánh giá kỹ năng đọc hiểu của P.L trước thực nghiệm	127
Bảng 3.4. Kết quả điểm đọc hiểu của P.L trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 40)	131
Bảng 3.5. Phân bố điểm đọc hiểu của P.L trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 40)	132
Bảng 3.6. Kết quả đánh giá năng lực trí tuệ của T.P bằng thang đo WISC – IV	133
Bảng 3.7. Kết quả đánh giá kỹ năng đọc hiểu của T.P trước thực nghiệm	134
Bảng 3.8. Kết quả điểm đọc hiểu của T.P trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 49)	138
Bảng 3.9. Phân bố điểm đọc hiểu của T.P trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 49)	139
Bảng 3.10. Kết quả đánh giá năng lực trí tuệ của L.S bằng thang đo WISC – IV	140
Bảng 3.11. Kết quả đánh giá kỹ năng đọc hiểu của L.S trước thực nghiệm	141
Bảng 3.12. Kết quả điểm đọc hiểu của L.S trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 48)	145
Bảng 3.13. Phân bố điểm đọc hiểu của L.S trong quá trình thực nghiệm DHDH (N = 48)	146
DANH MỤC SƠ ĐỒ	Trang

Sơ đồ 1.1. Quy trình tổ chức DHDH cho HS RLPTK theo tiếp cận cá nhân	46
Sơ đồ 3.1. Biện pháp DHDH cho HS RLPTK ở đầu cấp tiểu học	97
Sơ đồ 3.2. Ví dụ minh họa kiến thức về “Hội”	102
Sơ đồ 3.3. Ví dụ minh họa bài tập đọc “Ba điều ước” – SGK lớp 3 – tập 1	107
Sơ đồ 3.4. Những yếu tố cơ bản ảnh hưởng đến hứng thú trong đọc hiểu của HS RLPTK	114
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	Trang
Biểu đồ 2.1. So sánh phân bố tuổi – lớp của nhóm HS RLPTK	68
Biểu đồ 2.2. So sánh nhận định của GV về điểm mạnh và hạn chế của HS RLPTK	71
Biểu đồ 2.3. Đánh giá của GV về kĩ năng đọc của HS RLPTK	72
Biểu đồ 2.4. So sánh nhận định của GV về các yếu tố khách quan – chủ quan ảnh hưởng đến KNDH của HS RLPTK	75
Biểu đồ 2.5. So sánh kĩ năng nhận diện – làm rõ nghĩa – hỏi đáp của HSTH lớp 1 – 2 – 3	83
Biểu đồ 2.6. So sánh điểm kĩ năng đọc hiểu của HS RLPTK với HSTH lớp 1 - 2 – 3	84
Biểu đồ 2.7a. So sánh kĩ năng nhận diện của HSTH và HS RLPTK lớp 1 - 2 – 3	85
Biểu đồ 2.7b. So sánh kĩ năng làm rõ nghĩa của HSTH và HS RLPTK lớp 1 - 2 – 3	85
Biểu đồ 2.7c. So sánh kĩ năng hỏi đáp của HSTH và HS RLPTK lớp 2 – 3	85
Biểu đồ 2.8. Nhận định của GV về KN nhận diện – làm rõ nghĩa – hỏi đáp của HS RLPTK	86
Biểu đồ 2.9. So sánh kĩ năng nhận diện – làm rõ nghĩa – hỏi đáp của HS RLPTK	86
Biểu đồ 2.10. So sánh điểm trung bình các bài đọc theo thể loại	92
Biểu đồ 2.11. So sánh điểm trung bình các dạng bài tập đọc hiểu	93
Biểu đồ 3.1. So sánh kết quả trước và sau thực nghiệm của P.L	132
Biểu đồ 3.2. So sánh kết quả trước và sau thực nghiệm của T.P	139
Biểu đồ 3.3. So sánh kết quả trước và sau thực nghiệm của L.S	146
Biểu đồ 3.4. So sánh kết quả thực nghiệm ba trường hợp	147
DANH MỤC HÌNH ẢNH	Trang
Hình ảnh 2.1. Bài của M.Q.H – lớp 3	88
Hình ảnh 2.2. Bài của L.Đ.D – lớp 3	88
Hình ảnh 2.3. Bài của L.T.S – lớp 3	88
Hình ảnh 3.1. Truyện tranh “Thỏ trắng nhờ răng cho cá sấu”	106
Hình ảnh 3.2. Phiếu quy định hành vi trong giờ tập đọc	119